

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Civilinės teisenos srityje nebaigtos procedūros ir procesai, pradėti iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, bus tęsiami pagal ES teisę. Remiantis abipusiu susitarimu su Jungtine Karalyste, atitinkama su Jungtine Karalyste susijusi informacija E. teisingumo portale bus saugoma iki 2024 m. pabaigos.

Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Anglija ir Velsas

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Anglijoje ir Velse teismai pagal Civilinio proceso taisyklių (CPT) 25 straipsnio 1 dalį ir atsižvelgiant į jų jurisdikciją, turi įgaliojimus priimti nutartis dėl laikinųjų ir (arba) apsaugos priemonių, kurių paskirtis – apsaugoti šalies interesus, susijusius su turtu arba ieškinio dalyku. Šiomis teisių gynimo priemonėmis galima pasinaudoti bet kuriame etape arba, tiesą sakant, prieš prasidedant bylinėjimui. Tai yra teisingos teisių gynimo priemonės, nes teismas turi diskreciją priimti tinkamą nutartį. Šių priemonių taikymo principai buvo nustatyti vienoje iš pirmųjų bylų *American Cyanamid Co prieš Ethicon*[1]. Pagal 25 straipsnio 1 dalies 1 punktą teismas gali priimti:

laikinąsias apsaugos priemones;

preliminarius pareiškimus;

nutartis dėl turto, kad leistų parduoti, išsaugoti, patikrinti arba perduoti su turtu susijusį užstatą arba mokėjimą;

nutartis, kuriomis leidžiama patekti į žemės sklypą arba pastatus;

nutartis dėl prekių atidavimo;

nutartis dėl turto arešto arba nutartis, kuriomis šalis įpareigojama pateikti informaciją apie kilnojamojo arba nekilnojamojo turto, kuriam taikoma nutartis dėl turto arešto, buvimo vietą;

nutartis dėl apžiūros;

nutartis dėl dokumentų atskleidimo arba turto patikrinimo prieš pradėdant nagrinėti ieškinį; šios nutartys gali būti skirtos priešingai šaliai arba su byla dar nesusijusiai šaliai;

nutartis dėl laikino nuostolių, kuriuos teismas dar turi priteisti, atlyginimo;

nutartis dėl mokėjimo teismui iki bus priimtas sprendimas byloje;

nutartis dėl pinigų;

nutartis, susijusias su intelektinės nuosavybės bylomis.

Teismų praktikoje, kurią suformavo kompetentingi teismai, taip pat nustatytos kelios laikinosios apsaugos priemonės, tarp kurių galima paminėti *Norwich Pharmacal* nutartis ir draudimus pareikšti ieškinius. *Norwich Pharmacal* nutartys skirtos priversti trečiąją šalį atskleisti duomenis apie pažeidėją, kad ieškovas paskui galėtų pareikšti tokiam pažeidėjui vardinį ieškinį; dažnai šios nutartys naudojamos įmonėse padarytų tarnybinių nusižengimų atveju. Draudimu pareikšti ieškinius siekiama užkirsti kelią šaliai pareikšti ieškinį užsienio šalyje, kai toks ieškinio pareiškimas būtų nepagrįstas arba represinio pobūdžio, arba būtų susijęs su netinkamu teisiniu procesu. Be to, teismas gali paskelbti pareiškimą dėl teisės arba sutarties, dėl kurios bylinėjamasi, nuostatos aiškinimo. Draudimas nustatomas teismo nutartimi, kurioje reikalaujama imtis tam tikrų veiksmų arba susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų atlikimo. Laikinosios apsaugos priemonės nustatomos ieškinį nagrinėjančio teismo priimta nutartimi. Ieškovas gali stengtis apsaugoti savo turtą vykstant teismo procesui arba net prieš bylos pradžią, šiuo tikslu prašydamas nustatyti laikinąją apsaugos priemonę, kad atsakovas negalėtų veikti ieškovui žalingu būdu.

Ieškovas taip pat gali pasinaudoti dviem konkrečiomis apsaugos priemonių rūšimis tais atvejais, kai kyla pavojus, kad atsakovas imsis priemonių įrodymams sunaikinti arba ieškovo naudai priimto sprendimo vykdymui apsunkinti. Pirma – nutartis dėl apžiūros, antra – turto areštas, kurį taikant atsakovui draudžiama disponuoti turtu arba perkelti jį į kitą jurisdikciją.

Jeigu ieškovas siekia, kad jam būtų sumokėta pinigų suma (pvz., skola arba atlyginti nuostoliai), teismas gali įpareigoti atsakovą laikinai sumokėti bet kokią sumą, kurios galiausiai gali būti pareikalauta iš atsakovo, siekiant nesukelti sunkumų ieškovui, jei dėl kokios nors priežasties būtų vėluojama priimti sprendimą.

Gali kilti rizika, kad atsakovo atžvilgiu nebus įmanoma įvykdyti nutarties dėl bylinėjimosi išlaidų, net jeigu ieškinyje bus atmetas ir ieškovas bus įpareigotas atlyginti išlaidas. Siekdamas apsaugoti atsakovą, teismas tam tikromis aplinkybėmis gali įpareigoti ieškovą pateikti išlaidų užstatą, paprastai sumokant pinigų sumą į teismo sąskaitą.

Aukštasis teismas turi įgaliojimus nustatyti laikinąsias apsaugos priemones, kad padėtų nagrinėti bylą kitoje jurisdikcijoje, jeigu tai yra tinkama. Jis taip pat gali nustatyti „visuotinį turto areštą“, kuris taikomas kitose jurisdikcijose esančiam turtui.

[1] [1975] 1.504

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

Laikinosios apsaugos priemonės (įskaitant nutartis dėl apžiūros ir turto areštą)

Pagal 25 straipsnį bet kuris prašymas dėl laikinosios apsaugos priemonės turi būti pateiktas bylą nagrinėjančiam arba nagrinėsiančiam (kai byla bus iškelta) teismui. Tam tikrų rūšių apsaugos priemonės, visų pirma turinčias tarptautinį elementą, privalo nustatyti tik Aukštasis teismas, o kitas apsaugos priemones gali nustatyti grafystės teismas. Aukštajame teisme apsaugos priemonės galima nustatyti įprastu būdu arba tai galima padaryti įvairiuose prašymus dėl laikinųjų priemonių nagrinėjančių teismų skyriuose arba šių teismų raštinėse ne darbo valandomis; pastaruoju atveju apsaugos priemonės prašoma taikyti siekiant uždrausti atspausdinti straipsnį laikraštyje arba nutraukti Vidaus reikalų tarnybos vykdomas deportacijas.

Prašymui taikomi bendrieji reikalavimai nustatyti pranešimo apie prašymą formoje (N24

Pradėtą bylą nagrinėja teisėjas, kuris priima būtiną nutartį, pasirūpina, kad nutartis būtų užantspauduota ir grąžinta pareiškėjui. Už dokumentų įteikimą kitai šaliai atsako pareiškėjas.

Nutartys dėl apžiūros yra ypač invazinio pobūdžio, todėl joms taikomi specialūs reikalavimai. Jas paprastai privalo įteikti „prižiūrintysis advokatas“, kuris yra susipažinęs su nutartimis dėl apžiūros ir veikia nepriklausomai nuo pareiškėjo advokatų. Prižiūrintysis advokatas privalo išaiškinti atsakovui nutarties dėl apžiūros turinį ir informuoti, kad jis turi teisę gauti teisinę konsultaciją. Prižiūrintysis advokatas atlieka apžiūrą arba prižiūri, kaip ji atliekama, ir apie apžiūros rezultatus praneša pareiškėjo advokatams. Nutartys dėl apžiūros įsigalioja nuo įteikimo momento ir pasibaigus pagrįstam terminui, per kurį buvo galima kreiptis dėl teisinės konsultacijos.

Nutartys dėl turto arešto – tai nutartys, kuriomis šaliai draudžiama perkelti jurisdikcijoje esantį turtą arba apribojama galimybė disponuoti bet kurioje pasaulio vietoje esančiu turtu. Šios nutartys iš tiesų įsigalioja nuo priėmimo momento, todėl labai svarbu, kad jos būtų įteiktos.

Abiem atvejais, jei nutarties nesilaikoma, gali būti pradėta byla dėl nepagarbos teismui.

Tarpiniai mokėjimai ir išlaidų užstatas

Tarpinių mokėjimų ir išlaidų užstatas gali būti reikalaujama šalių sutarimu, tačiau jei susitarimo nėra, būtina kreiptis į teismą. Prašymas pateikiamas užpildant pranešimo apie prašymą formą, prie kurios pridedami rašytiniai įrodymai. Prašymas įteikiamas atsakovui, kuris atsiliepime į prašymą gali pateikti įrodymus. Jeigu teismas priima nutartį, jis nustato užstatą arba mokėjimo, kuris turi būti atliktas, formą ir sumą.

Su nutarčių priėmimu susijusios išlaidos

Fiksuotos išlaidų skalės, pagal kurią būtų galima apskaičiuoti dėl bet kurios iš pirmiau aprašytų nutarčių priėmimo patiriamas išlaidas, nėra. Tačiau yra nustatyti tam tikri teismo mokesčiai, kuriuos reikia sumokėti teikiant prašymą dėl nutarties priėmimo ir kurių dydis priklauso nuo to, ar prašymas pateikiamas įteikiant pranešimą atsakovui ar ne. Išsamią informaciją apie šiuos mokesčius galima rasti [Teisingumo ministerijos](#) svetainėje.

Pareiškėjas privalo sumokėti atlyginimą savo advokatui (o nutarties dėl apžiūros atveju taip pat atlyginimą prižiūrinčiam advokatui), tačiau visos šios išlaidos galiausiai gali būti priteistos atsakovui.

[2] Įsipareigojimai – tai teismui duoti pasižadėjimai. Bausmė už įsipareigojimų nevykdymą gali būti griežta.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Kaip minėta, visos šiame skirsnyje aprašytos teisių gynimo priemonės nustatomos teismo nuožiūra ir teismas jų netaiko, jei mano, kad tai, atsižvelgiant į aplinkybes, būtų netinkama arba neproporcinga. Teismai, priimdami nutartis dėl apžiūros ir areštuodami turtą, yra linkę veikti atsargiau, nes tai yra ypač griežtos priemonės

Laikinosios apsaugos priemonės

Priimdamas sprendimą dėl laikinosios apsaugos priemonės[3], teismas pirmiausia išnagrinėja, ar ieškinyje keliamas „rimtas klausimas, kurį reikia išnagrinėti“ (o ne tai, ar ieškinys yra „nerimtas arba nepagrįstas“). Jei taip nėra, laikinoji apsaugos priemonė nebus taikoma.

Jeigu ieškinyje keliamas rimtas nagrinėtinas klausimas, tuomet teismas nagrinėja ieškovo ir atsakovo interesus. Šiuo atveju klausiama, ar būtų blogiau iš ieškovo reikalauti, kad ieškovo naudai draudimas nebūtų taikomas iki teismo pradžios, ar priversti atsakovą patirti su draudimu susijusių nepatogumų.

Sprendžiamas šis klausimas, teismas toliau nurodyta eilės tvarka nagrinėja šiuos aspektus:

Ar nuostolių priteisimas būtų tinkama teisių gynimo priemonė atsakovui, jeigu jis laimėtų bylą? Jeigu pakaktų priteisti atlyginti nuostolius, apsaugos priemonė būtų panaikinta. Kitu atveju (pvz., jeigu ieškovui būtų padaryta neatitaisoma arba nepiniginė žala) būtina išnagrinėti likusius klausimus.

Ar ieškovo kryžminiu įsipareigojimu dėl nuostolių atlyginimo atsakovui suteikiama tinkama apsauga atsakovui laimėjus bylą? Jeigu nuostolių atlyginimu atsakovui būtų suteikta tinkama apsauga, tai paprastai reikštų, kad apsaugos priemonė yra tinkama.

Jeigu, atrodo, kad kiti veiksniai yra vienodai suderinti, teismas išlaiko *status quo*. Gali būti nagrinėjami kiti socialiniai arba ekonominiai veiksniai, pvz., apsaugos priemonės nustatymo arba atsisakymo ją nustatyti poveikis užimtumui arba galimybei įsigyti vaistų.

Kraštutiniu atveju teismas gali nagrinėti santykinius šalių argumentų privalumus, tačiau tik tuo atveju, jeigu įmanoma susidaryti aiškų vaizdą, kad vienos šalies argumentai yra daug įtikinamesni nei kitos šalies.

Nutartys dėl apžiūros

Nutartį dėl apžiūros galima priimti siekiant apsaugoti įrodymus arba turtą, susijusį su teisme nagrinėjama byla. Nutarčiai dėl apžiūros priimti taikomos sąlygos yra griežtesnės, palyginti su kitų rūšių apsaugos priemonėmis, ir teismas nutarties nepriima, kol pareiškėjas neįrodo, kad įvykdytos visos šios sąlygos:

atsakovo atžvilgiu yra ypač patikimų *prima facie* argumentų;

atsakovo veikla, dėl kurios pradėta byla, ieškovui sukelia didelę faktinę arba potencialią žalą;

esama aiškių įrodymų, kad atsakovas turi inkriminuojančių dokumentų arba medžiagos;

yra „reali galimybė“ arba „tikimybė“, kad atitinkami dokumentai arba medžiaga bus prarasta, jeigu nutartis nebus priimta.

Turto areštas

Teismas turi įgaliojimus areštuoti turtą, jeigu tai yra „teisinga ir praktiška“. Turtas nebus areštuojamas, nebent ieškovas gali įrodyti, kad įvykdytos visos šios sąlygos:

ieškovas turi rimt

Tai yra draudimai, kuriais atsakovui draudžiama pradėti bylą užsienio teisme. Be bendrųjų teisingumo išlygos principų, galioja ir kiti kriterijai. Draudimas bylinėtis visų pirma turi atitikti teisingumo interesus; paprastai dėl to, kad byla iškeliama nepagrįstai arba taip būtų pažeista sutarties sąlyga, pvz., išimtinės Anglijos ir Velso teismų jurisdikcijos sąlygos pažeidimas. Be to, turi būti bylinėjamasi teisme, kuris nepatenka į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį. Jeigu teismas galėtų sustabdyti bylinėjimąsi tuose teismuose, būtų pažeistas teismų tarpusavio pasitikėjimo principas. Šios taisyklės išimtis taikoma, jeigu byla yra susijusi su privačiu arbitražu; tokiu atveju minėtas principas nebūtų pažeidžiamas.

Laikini mokėjimai

Teismas gali įpareigoti atsakovą atlikti laikiną mokėjimą tik jeigu atsakovas pripažino skolą ieškovui, jeigu ieškovo naudai jau priimtas teismo sprendimas dėl pinigų sumos, kurios dydis bus nustatytas vėliau, arba jeigu teismas yra įsitikinęs, kad per teismo procesą ieškovas susigražins „pagrindinę pinigų sumą“ (arba ieškinio dėl žemės valdymo atveju atlikti mokėjimą, susijusį su atsakovo naudojimu žeme). Asmeninio sužalojimo byloje atlikti mokėjimą gali būti įpareigojama tik jeigu atsakovo įsipareigojimus įvykdys draudikas arba jeigu atsakovas yra viešojo įstaiga.

Išlaidų užstatas

Dažniausiai bylos, kuriose teismas gali įpareigoti ieškovą pateikti užstatą, yra bylos, kuriose:

ieškovas gyvena Europos Sąjungoje ir Europos laisvosios prekybos erdvėje (Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija) ir ieškovo gyvenamosios vietos šalyje būtų sudėtinga užtikrinti nutarties dėl išlaidų vykdymą;

ieškovas yra įmonė arba kita įregistruota įstaiga ir yra priežastis manyti, kad ji negalės sumokėti atsakovui išlaidų, jei tai jai bus liepta padaryti

(nusprendamas, ar įpareigoti duoti užstatą, teismas atsižvelgia į tai, ar ieškovo pinigų arba lėšų trūkumą lėmė atsakovo elgesys);

ieškovas pakeitė adresą siekdamas išvengti su bylinėjimusi susijusių pasekmių; arba ieškinio formoje nenurodė teisingo adreso;

ieškovas ėmėsi priemonių, susijusių su jo turtu, dėl kurių būtų sudėtinga užtikrinti nutarties dėl išlaidų vykdymą jo atžvilgiu.

Teismas nutartį priima tik įsitikinęs, kad tai yra teisinga atsižvelgiant į visas aplinkybes. Jis išnagrinėja, ar prašymas dėl užsto yra pateikiamas tikram reikalavimui užtikrinti ir ar yra galimybių, kad reikalavimas bus patenkintas.

Teismas taip pat turi įgaliojimus nuspręsti, kad užstatą turi pateikti:

byloje nedalyvaujanti šalis, kuri finansuoja ieškinį mainais už byloje gausimą naudą, arba kuri suteikė teisę ieškovui pareikšti ieškinį, siekdama išvengti rizikos, susijusios su tuo, kad bus priimta nutartis dėl išlaidų;

bet kuri bylos šalis, kuri be pateisinamos priežasties, nesilaikė teismo taisyklių.

[3] Tai yra *amerikietiško cianamido* distiliavimo ir gryninimo principai.

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Laikinosios apsaugos priemonės

Nustačius apsaugos priemonę, gali būti reikalaujama, kad šalis atliktų tam tikrus veiksmus arba susilaikytų nuo tam tikrų veiksmų, susijusių su bet kokios rūšies turtu, atlikimo.

Nutartys dėl apžiūros

Nutartyje dėl apžiūros reikalaujama, kad atsakovas leistų patekti į jo patalpas, tačiau pareiškėjui neleidžiama į jas patekti priverstinai. Nutartyje turi būti nurodytos patalpos, kurias galima apžiūrėti, ir išvardijami daiktai, kuriuos apžiūrą atliekantys asmenys gali patikrinti, daryti jų kopijas ir paimti. Nutartis gali būti taikoma tik bylai reikšmingiems įrodymams arba turtui, kuris gali būti bylos nagrinėjimo dalykas arba dėl kurio byloje gali kilti ginčas.

Standartinėje nutarties formoje reikalaujama, kad atsakovas perduotų visus nutartyje nurodytus daiktus. Kai tinkama, įrodymai gali būti laikomi kompiuteriuose, todėl turi būti suteikiama prieiga prie visų patalpoje esančių kompiuterių, kad juose būtų galima ieškoti informacijos, be to, būtina pateikti visų rastų svarbių dokumentų kopijas.

Turto areštas

Teismas gali priimti nutartį dėl turto arešto, taikomą atsakovo turtui, kuria draudžiama atsakovui sumažinti jurisdikcijoje esančio savo turto vertę iki tam tikro dydžio, arba pagal šią nutartį areštas gali būti taikomas konkrečiam turtui. Atsakovui vis tiek bus leidžiama išleisti nustatytas sumas gyvenimo išlaidoms ir teisinėms konsultacijoms bei atstovavimui, ir nutartimi gali būti leidžiama atsakovui tvarkyti turtą vykdančią verslo veiklą.

Standartinėje turto arešto formoje nurodoma „maksimali suma“, kuri taikoma visam atsakovo turtui, neviršijančiam nurodytos vertės. Ji taikoma bet kokiam turtui, kuriuo atsakovas gali disponuoti kaip nuosavu turtu, įskaitant turtą, kurį turi arba, remdamasi atsakovo instrukcijomis, kontroliuoja trečioji šalis.

Bendroji arba maksimalios sumos nutartis bus taikoma visam turtui, įskaitant kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, transporto priemones, pinigus ir vertybinius popierius. Nutartis taip pat bus taikoma bet kuriam turtui, kuris bus įgytas po nutarties priėmimo. Joje gali būti nurodyti konkretūs daiktai, verslui naudojamas turtas ir banko sąskaitos, kurioms taikomas areštas. Bendra banko sąskaita nebus areštuota, išskyrus atvejus, kai tai bus konkrečiai nurodyta nutartyje.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Atsak

4 Ar yra galimybė priemonę apskųsti?

Atsakovas arba bet kuri trečioji šalis, kuriai laikinoji apsaugos priemonė turi tiesioginį poveikį, bet kuriuo metu gali prašyti teismo pakeisti arba panaikinti nutartį (nors prašymas, susijęs su nutartimi dėl apžiūros, kuri jau įvykdyta, paprastai turėtų galioti iki teismo posėdžio). Norint ginčyti nutartį, kuri buvo priimta apie ją nepranešus atsakovui, nebūtina laukti iki grąžinimo dienos. Atsakovas apie prašymą privalo iš anksto informuoti ieškovo advokatus. Prašymas paprastai turėtų būti pateiktas nutartį priėmusiam teismui ir jį paprastai nagrinės tas pats teisėjas.

Pagrindai, kuriais remdamasis atsakovas gali pateikti tokį prašymą, apima: vienos iš nutartyje nurodytų sąlygų nesilaikymą, esminį aplinkybių, dėl kurių išnyksta nutarties priėmimo priežastis, pasikeitimą, represinį nutarties pobūdį, nepagrįstą nekaltų šalių teisių apribojimą ir ieškovo delsimą pareikšti ieškinį. Jeigu apsaugos priemonė buvo pradėta taikyti apie ją nepranešus atsakovui, nutarties panaikinimo arba pakeitimo pagrindai taip pat apima atvejus, kai pareiškėjas, gaudamas nutartį, teismui neatskleidė esminių faktinių aplinkybių, taip pat nepakankamus įrodymus, siekiant pagrįsti laikinųjų apsaugos priemonių taikymą be išankstinio pranešimo.

Jeigu teismas panaikina nutartį, tuomet atsakovas turi teisę remtis pareiškėjo kryžminių įsipareigojimu dėl nuostolių atlyginimo ir ieškinio kompensavimo.

Teismas priims nutartį dėl „žalos įvertinimo“, kad nustatytų atsakovo nuostolius, nors ši nutartis gali būti atidėta iki teismo posėdžio arba vėlesnio laiko.

Teismas taip pat turi įgaliojimus panaikinti arba pakeisti nutartis dėl laikinųjų mokėjimų ir išlaidų sumokėjimo užtikrinimo ir gali nurodyti pakartotinai sumokėti visą arba dalį pagal nutartį sumokėtų pinigų.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

Paskutinis naujinimas: 30/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.